

N B V

Nederlandse
Boekhistorische
Vereniging

Jaarstukken voor de
Algemene Ledenvergadering

12 juni 2021
Online via Zoom

Agenda voor de Algemene Ledenvergadering van de Nederlandse Boekhistorische Vereniging (NBV) op zaterdag 12 juni 2021

12:30-13:30 Algemene Ledenvergadering

1. Opening
2. Vaststelling agenda
3. Vaststelling van het verslag van de ledenvergadering op 26 september 2020 online (zie bijlagen)
4. Jaarstukken (zie bijlagen)
 - a. Jaarverslag NBV 2020-2021
 - b. Financiële stukken en verslag kascommissie
5. Benoeming kascommissie
6. Toelichting keuze voor AUP als nieuwe uitgever van het jaarboek
7. Bestuurssamenstelling
8. Bespreking toekomstige activiteiten
9. Wat verder ter tafel komt
10. Sluiting

13:30-13:45 Pauze

13:45-14:00 Korte presentatie van Janneke van Es, naar aanleiding van haar blog in de rubriek *Bookmarked* op de website:
<https://www.boekgeschiedenis.nl/een-middeleeuwse-whodunit-door-janneke-van-es/>

Bij agendapunt 3:

Verslag van de Algemene Ledenvergadering van de Nederlandse Boekhistorische Vereniging (NBV) op zaterdag 26 september 2020

Aanvang 13.30 uur

Online via Crowdcast

Aanwezig: Saskia van Bergen, Helwi Blom, Henk Borst, Jan Bos, Cor Braal, Loes Dorrestein, Henk Eijssens, Suzan Folkerts, Erik Geleijns, Lia van Gemert, Lucia Gerritsen, Hannah Goedbloed, Patrick Goossens, Wilma Houwers, Steven van Impe, Katell Lavéant, Andrea van Leerdam, Ad Leerintveld, Arnold Lubbers, Nelleke Moser, Peter Nieuwenhuizen, Rene Numan, Hans Punt, Irene van Renswoude, Andrea Reyes Elizondo (co-voorzitter en host). Marie van Rooden, Saskia Scheltjens, Irene Schrier, Jeroen Vandommele, Gwendolyn Verbraak (verslag), Herre de Vries (co-voorzitter en voorzitter van deze middag), Mart van de Wiel, Jan Zaal.

Afwezig met kennisgeving: Peter Latjes, Guido Thys, Ruud Veen

1. Opening

Andrea Reyes Elizondo (co-voorzitter) opent de vergadering en legt de online aanwezige leden uit hoe Crowdcast werkt. Er zijn steeds enkele bestuursleden op het scherm, maximaal 4 mensen kunnen zichtbaar zijn. Leden kunnen vragen stellen via de chatfunctie en Andrea RE zal de vragen in de gaten houden, verzamelen en oplezen. Andrea RE kan leden ook uitnodigen op het scherm te komen bij complexe vragen.

Dan geeft Andrea RE het woord aan co-voorzitter Herre de Vries, voorzitter van deze middag. Herre bedankt Andrea RE dat ze afgelopen tijd veel energie erin heeft gestoken de apparatuur gereed te krijgen, om deze online ALV mogelijk te maken en om in de toekomst digitale excursies en presentaties te organiseren, waar we later nog op terug komen. Crowdcast is zeer geschikt voor online presentaties, maar heeft niet de mogelijkheid van ZOOM om iedereen in beeld te laten komen. Voor een volgende vergadering zullen we bedenken via welke weg we alle aanwezige leden toch zichtbaar kunnen maken, mocht dat wenselijk zijn.

2. Vaststelling agenda

Herre voegt 2 extra punten toe na punt 7:
de voortgang van het jaarboek
de uitslag van de enquête

3. Vaststelling van het verslag van de ledenvergadering op 15 juni 2019 in het Nationaal Onderwijs Museum in Dordrecht (zie bijlagen) en het jaarverslag NBV 2019-2020

Herre voegt toe dat er in het verslag van de ALV 2019 werd opgemerkt dat het goed zou zijn aan- en afmeldingen van leden ook in een tabel weer te geven. Dat hebben we niet gedaan, maar daar zullen we de volgende keer aandacht aan besteden.

Verslagen worden goedgekeurd.

4. Mededelingen en ingekomen stukken

Er is vanuit de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde de vraag gekomen om het NBV-archief van 2000-2014 over te dragen. Dat is gebeurd, maar er zijn nog hiaten. Die zijn vanuit het huidige secretariaat en het vorige secretariaat niet aan te vullen. Mochten er nog leden zijn die over delen van het archief beschikken, dan kunnen ze contact opnemen met het secretariaat of direct met Mart van Duijn van de UB Leiden die het archief van de Maatschappij beheert.

We hadden toegezegd om SHARP te sponsoren voor 500 euro. SHARP is helaas niet doorgestaan dit jaar. De sponsoring is vooruitgeschoven naar het jaar waarin SHARP wel zal plaatsvinden.

Afgelopen jaar is er correspondentie geweest met de samenstellers van de afscheidsbundel van Paul Hoftijzer. De vraag was of we deze mede wilde financieren. Daarop hebben we positief geantwoord en 500 euro bijgedragen.

Recentelijk is ons gevraagd om bij te dragen aan de afscheidsbundel van andere boekhistoricus, waarop we ook positief hebben gereageerd met een bedrag van 400 euro.

Dergelijke verzoeken leverden een discussie op binnen het bestuur, omdat we in de begroting niet stelselmatig gelden hebben om bij te dragen aan publicaties, Deze discussie zal vervolgd worden op de ALV van 2021.

5. Financieel Jaarverslag 2019

Het woord is aan penningmeester Arnold Lubbers, die in beeld komt:

Resultatenrekening:

*Voor 2019 hebben we niet de volledige contributie weten te innen, ongeveer 2000 euro hebben we nog niet ontvangen. Dat zullen we proberen alsnog voor elkaar te krijgen.

*De bijdrage van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde staat dit jaar eenmalig op 3700 euro. Dat is het bedrag over zowel 2018 als 2019. De bijdrage van de Maatschappij is structureel verlaagd van 2200 euro per jaar naar 1500 euro per jaar, omdat de MNL kampt met minder inkomsten. Er is een mogelijkheid om meer aan te vragen bij de Maatschappij, maar daarvoor moeten we een motivatie verstrekken.

*Eenmalig is er een subsidie van het Prins Bernard Cultuurfonds ontvangen. Die had nog betrekking op de feestelijke jubileumjaar van de NBV in 2018.

*Aan ledenwervingsacties is niets uitgegeven dit jaar. Daar zullen we in de toekomst over nadenken.

Balans:

*Bedrag op girorekening is toegenomen. We hebben aan het eind van vorig jaar iets minder uitgegeven.

*Voorraad jaarboeken: met Vantilt is goed overeengekomen dat het aantal jaarboeken dat is gedrukt nu beter in verhouding staat tot het aantal leden. Nu blijven er minder exemplaren over.

*Debiteuren: Het totaal aantal leden dat we hebben staat tussen haakjes, niet het aantal leden dat betaald heeft. Niet-betalende leden blijven een punt van zorg.

Begroting:

* Niets specifiek op te merken

Verslag kascommissie:

De kascommissie bestond dit jaar uit Ad Leerintveld en Suzan Folkerts.

Suzan Folkerts kom in beeld: de kascommissie had 1 vraag over crowdfunding, deze was naar tevredenheid beantwoord. Complimenten aan Arnold Lubbers over de zorgvuldige verslaglegging.

6. Benoeming kascommissie

Suzan Folkerts en Jan Bos vormen volgend jaar de kascommissie.

7. Bestuurssamenstelling

*Herre bedankt Arnold Lubbers die ons als penningmeester helaas gaat verlaten na 6 jaar. Hij heeft fantastisch werk verricht om de administratie nog beter op orde te krijgen. Herre gaat als interim penningmeester fungeren en Arnold blijft op de achtergrond als vraagbaak beschikbaar. We zijn nog op zoek naar een nieuwe penningmeester.

*Herre zit 3 jaar en zal nog een periode van 3 jaar deelnemen aan het bestuur. De ALV stemt hiermee in.

*We hebben een vacature voor een studentenbestuurslid en er zijn sollicitaties binnengekomen. Het is een aanstelling voor een jaar. We hopen dat het ook bijdraagt aan de continuïteit van de vereniging wanneer we een jongere doelgroep kunnen bereiken.

8. De voortgang van het jaarboek

Er zijn nieuwe redactieleden: Met de nieuwe jaargang 2021 zal Cécile de Morrée (Radboud) de nieuwe hoofdredacteur zijn. Ook toegetreden zijn, Eefje Roodenburg (UB Radboud), Sanne Hansler (UL) en Arthur der Weduwen (St. Andrews). Lieke van Deinsen en Sylvia van Zanen zullen na dit jaar afzwaaien, maar via een dakpanconstructie zullen de nu al toegetreden leden dan hun taken overnemen. In die constructie blijft Arno Kuipers ook nog even aan als redactiesecretaris voor 2021. Saskia van Bergen en Mart van Duijn namen reeds afscheid, maar het officiële uitzwaaien moet even wachten tot post-corona.

Het nieuwe thema voor het jaarboek 2021 is muziek, en voor 2022 mogelijk onderwijs en educatie.

Arnold Lubbers doet de suggestie voor een thema rampen en epidemieën.

Uitgeverij Vantilt is helaas opgehouden te bestaan. Het jaarboek van 2020 is nog wel bij hen verschenen. Het bestuur had besloten de verzending die altijd via de KB loopt dit jaar door de uitgever te laten verzorgen, vanwege de beperkte toegankelijkheid tot de KB door Covid-19. Dat heeft wat meer kosten opgeleverd, maar daardoor heeft iedereen wel op tijd het jaarboek ontvangen.

Hoe nu verder? De redactie geeft aan dat ze graag willen dat de verzending geprofessionaliseerd wordt, omdat het tijdrovend is en omdat we afhankelijk zijn van de goodwill van de KB. Bovendien kan het bij leden wel tot ergernis leiden als de jaarboeken in sommige gevallen niet op tijd verstuurd worden.

Er zijn 3 wegen onderzocht:

1. In eerste instantie is er contact gezocht met medewerkers van Vantilt die overgingen naar een nieuwe uitgeverij om te kijken of deze uitgeverij het jaarboek zou willen overnemen. Binnen die uitgeverij passen we niet in het fonds, zowel inhoudelijk niet als qua vormgeving niet.

2. Oud-medewerkers bij Vantilt (Michel Melenhorst en Martien Frijns) hebben aangeboden op eigen titel het jaarboek te blijven produceren, offerte: 11.000 euro (productie 10.000 en verzending 1000). Tot nu toe bleef het net onder de 9000 euro (zonder verzending).

Dan zijn we onze eigen uitgeverij, verantwoordelijk voor de voorwaarden en het nazenden. We weten niet hoe lang deze situatie gehandhaafd kan blijven, dat is mede afhankelijk van hoe lang Melenhorst en Frijns op deze manier willen blijven werken..

3. Tenslotte is er contact gezocht met Amsterdam University Press, waar we beter in het fonds passen en ook gebruik kunnen maken van de bestaande structuur. Offerte: 11.800 euro (met jaarlijkse indexering).

Nog niet zeker of er ook genaaid gebrocheerd onder valt. De kwaliteit van de vormgeving is voor de NBV een belangrijk aandachtspunt. Wel verzorgt AUP de verzending, wordt het jaarboek opgenomen in fonds van tijdschriften van AUP, en valt het onder het open access beleid van AUP. T/m 2014 staat het jaarboek op DBNL. We komen uiteindelijk dan op 2 plekken terecht. DBNL en AUP-repository Ingenta.

Verhoging van kosten voor het jaarboek met ca. 2000/3000 euro, samen met verlaging bijdrage Maatschappij der Nederlandse Letterkunde met 700 euro per jaar maakt dat we moeten gaan nadenken over een serieuze verhoging van het lidmaatschap richting de 4 tot 6 euro per jaar. Dit is een aankondiging voor de ALV van volgende jaar, dan moeten we daar een beslissing over nemen. Zo hebben leden nog de kans hier input op te geven komend jaar.

Vraag van Steven van Impe over het jaarboek: Zijn inkomsten door advertenties in het jaarboek een mogelijkheid? Herre reageert dat dit een vraag is voor de redactie. We zullen dit meenemen.

Vraag van Peter Nieuwenhuizen: Overweeg de leden de keuze te geven tussen digitaal of fysiek. Herre: Dat zal schelen in portokosten, maar de productiekosten blijven daarbij nagenoeg hetzelfde. We kunnen daar op termijn een peiling over doen onder de leden.

Vraag Jan Bos: Wat kost digitale raadpleging via AUP voor de lezer (op het moment dat het nog niet open access is)? Deze vraag nemen we ook mee in de onderhandelingen met AUP.

Andrea RE maakt een peiling voor de 32 online aanwezige leden met de keuze tussen AUP of ex-Vantilt. Resultaat: 18 leden voor AUP, 0 voor ex-Vantilt.

Dit is om een indruk te krijgen, niet om onze beslissing op te baseren omdat maar een klein deel van de leden aanwezig is.

9. De uitslag van de enquête

Andrea van Leerdam geeft een presentatie van de uitslag van de enquête onder de leden. Er waren maar liefst 114 reacties! Daar waren we heel blij mee.

Veel waardering voor de activiteiten die de NBV organiseert.

Lezingen, rondleidingen en symposia zijn de favoriete soort activiteiten.

Redelijk wat leden zien iets in online activiteiten als aanvulling.

Niet deelnemen aan activiteiten heeft vaak te maken met prioriteiten, gebrek aan tijd en de dag komt niet altijd uit. We zullen kijken of we meer variatie in dagen kunnen aanbieden.

Voorkeur voor activiteiten die goed met het OV bereikbaar zijn.

Leden zijn heel tevreden over het jaarboek.

Top 5 interesses van leden (men kon meerdere gebieden aanvinken): 1. Geschiedenis van het boekbedrijf (81%); 2. Oude drukken (69%); 3. Handschriften (43%); 4. Verzamelgeschiedenis (39%); 5. Lezers en leesgewoonten (35%)

Top 3 favoriete perioden: 1. 16^e-17^e eeuw (69%); 2. 18^e-19^e eeuw (54%); 3. 14^e-15^e eeuw (43%)

Website: de meeste bezoekers komen voor actualiteiten. Er is behoefte aan meer van zulke informatie. Ook werd gevraagd om meer inhoudelijke informatie, zoals verslagen van congressen, links naar Bibliopolis.

En het mag iets sprankelender, daar gaan we ook naar kijken.

92% van de respondenten heeft interesse voor een nieuwsbrief. Ca. 1x per maand of 1x per kwartaal is meest gewenst.

Gebruik van sociale media: NBV is actief op Facebook, Twitter en LinkedIn

2/3 van de 114 leden die hebben gereageerd is actief op sociale media, vooral op LinkedIn, maar slechts een klein aantal volgt de NBV daar.

Ons sociale media beleid gaan we nog eens onder de loep nemen.

Iedereen hartelijk dank voor het invullen! We gaan ons goed verdiepen in de uitkomst.

10. Toekomstige activiteiten

We hadden allerlei plannen dit jaar: SHARP, een voorjaarsexcursie en Summerschool deze zomer en toen kwam corona, waardoor veel niet doorging.

We hebben als bestuur besloten om online activiteiten te gaan organiseren, Andrea RE heeft zich ingespannen om alle apparatuur (een webcam, een doccam, een microfoon en een lamp) bij elkaar te krijgen zodat we ook presentaties kunnen geven met boeken, waarop we kunnen inzoomen. De eerste is op 10 oktober in de Bibliotheek van de Tweede Kamer, waar Alex Alsemgeest een presentatie zal geven. Herre zal binnenkort ook een presentatie geven vanuit zijn atelier over een bijzonder boek dat hij onlangs in bezit heeft gekregen, over een binderij van rond 1900, de weduwe A. Anderson.

Verder nodigen we de leden graag uit om hun bijzondere vondsten en interessante onderzoek met ons te delen in online presentaties. Wij kunnen daarvoor de voorzieningen bieden, de apparatuur kan als een estafettestok door het land. Er komen al voorstellen in de chat:

Suzan Folkerts: De camera is welkom in Deventer bij de expositie 'Handschriften uit Harderwijk!' <https://www.bibliotheekdeventer.nl/harderwijk>

Nelleke Moser: Dit is nog een leuk congres: <https://www.eventbrite.co.uk/e/bookshelves-in-the-age-of-the-covid-19-pandemic-an-online-conference-tickets-119436910013>

Jeroen Vandommele: De KB organiseert een volledig digitale expositie rond het thema Liefde en Vriendschap vanaf 6 oktober met onder meer online presentaties, podcasts, blogs en een heuse KB-boekenquiz. Hou de KB website in het oog! en over twee weken de url www.kb.nl/liefdeenvriendschap.

Reactie Suzan Folkerts: Leuk, ik kijk ernaar uit! Wij zullen eind december de vitrines vullen met alba amicorum en poeziealbums etc met het thema 'Vrienden voor het leven', wie weet kunnen we een mooi kruisverband maken.

Steven van Impe: Op 1 oktober geeft Dr. Elisabeth de Bruijn een online lezing over "Helden in harnas. Bekende en onbekende ridderromans in de Antwerpse Erfgoedbibliotheek" - de tentoonstelling is uitgesteld tot volgend jaar, de lezing gaat door. Inschrijven voor maandagmiddag, meer informatie hier: <https://www.uantwerpen.be/nl/evenementen/spectrum/programma-spectrum/>

11. Sluiting

Oproep: stuur ons de informatie, ook voor de website, we kunnen niet alles overzien,

Overige vragen zijn ook buiten de ALV altijd welkom.

Herre sluit het formele gedeelte van de vergadering,

12. Presentatie Mart van de Wiel, Noord-Hollands Archief

Conservator Mart van de Wiel had ons vandaag 26 september graag in het Noord-Hollands Archief ontvangen, als tegenprestatie voor de financiële bijdrage van de NBV aan de totstandkoming van de permanente tentoonstelling die hij maakte over de drukkerij Joh.

Enschedé in de Janskerk in Haarlem. Voor nu geeft hij ons een digitale presentatie met Powerpoint over de collecties van Koninklijke Joh. Enschedé. Hij vertelt onder meer over de passie van de drukkersfamilie Enschedé om de oorsprong van hun vakgebied te onderzoeken. Er was maar een man die dat in hun ogen had gedaan: Laurens Jansz Coster. Mart zet uiteen hoe Joh. Enschedé vurig geloofde in de legende en zijn bedrijf zag als de opvolger van Coster. Een goed beeld van het bedrijf geeft de film die Mart maakte over de tentoonstelling in de Janskerk:

<https://youtu.be/AaVd2TOctDA>

Het bedrijf groeide in de 18e eeuw uiteindelijk uit tot drie takken: de drukkerij, de lettergieterij en de uitgeverij. Een unieke combinatie in Nederland, die voortkwam uit de drijfveer van Joh. Enschedé.

Joh. Enschedé was ook verzamelaar en kocht boeken aan die aansloten bij zijn drijfveer: vroegste drukken in de Nederlanden. Daarmee verschilt hij van geleerden van zijn tijd die bepaalde soorten boeken of specifieke uitgaven verzamelden. Joh. Enschedé wilde aantonen dat de boekdrukkunst in Haarlem was uitgevonden. Mart laat onder andere een klein fragment zien uit de collectie dat wordt gerekend tot de Costeriana: het Abecedarium.

Er was een tijdgenoot die zich met hetzelfde onderwerp bezighield: Gerard Meerman.

Aanvankelijk delen Gerard Meerman en Joh. Enschedé hetzelfde oorsprongsverhaal, maar als snel verschillen ze van mening. Meerman zegt dat de Costeriana allemaal van losse houten letters zijn gesneden, Enschedé meent dat ze gedrukt zijn met loden letters. Het werd een conflict. (Erik Geleijns meldt in de chat na afloop van de presentatie dat de brieven van Enschedé aan Meerman in Meermannos zijn gedigitaliseerd en op afroep beschikbaar.)

De bibliotheek van de Enschedés werd in 1867 geveild, er is veel verkocht en verspreid geraakt over de hele wereld. Het goede nieuws is dat Adriaan Justus Enschedé met zijn eigen geld voor de Stadsbibliotheek Haarlem enkele incunabelen en Costeriana kocht. Het Enschedé archief (2 km) en de oude boekerij zijn nu onder een dak gehuisvest en dat maakt onderzoek naar deze collecties gemakkelijker. (Een deel is ontsloten, n.a.v. een vraag van Steven van Impe. Je kan altijd mailen met vragen over de collectie.)

Na afloop van deze interessante presentatie, waarin we veel reproducties van bijzonder materiaal zagen langskomen, spreekt Mart de wens uit dat hij ons in de toekomst stukken in het echt kan laten zien en dat hij ons graag eens rondleidt langs de tentoonstelling in de Janskerk.

Meer over Joh. Enschedé is te lezen in het artikel van Jos van Heel in het NBV-jaarboek: J. van Heel, 'Johannes Enschedé (1708-1780). Een drukker en lettergieter op zoek naar de oorsprong van zijn kunst', in: *Jaarboek voor Nederlandse boekgeschiedenis* 11 (2004), pp. 127-144:

www.boekgeschiedenis.nl/wp-content/uploads/BijlageVanHeel.pdf

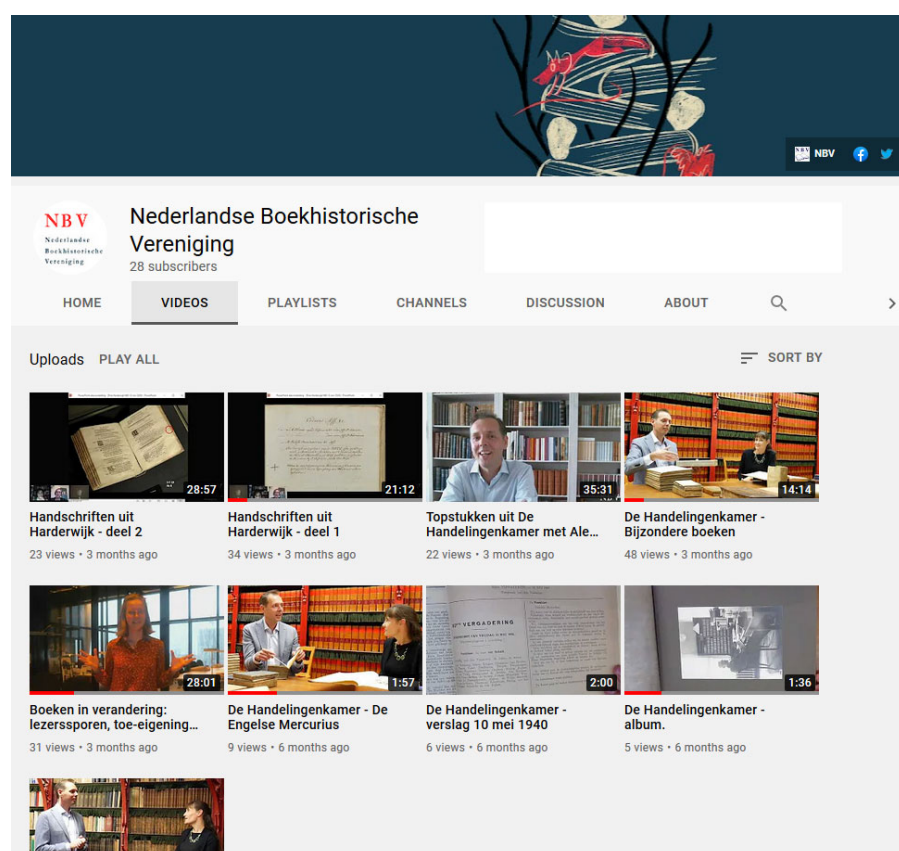
Bij agendapunt 4:

Jaarverslag april 2020 – mei 2021 van de Nederlandse Boekhistorische Vereniging

Excursies

Vanwege de coronamaatregelen was het niet meer mogelijk fysieke excursies te organiseren sinds maart 2020. De NBV heeft daarom de overstap gemaakt naar online excursies. Ze werden een groot succes. Uiteindelijk kwamen we op een aantal van 1 per maand en elke excursie had gemiddeld 40 deelnemers, dat waren er meer dan het maximum aantal bij fysieke excursies dat rond de 30 lag. We hebben een groter publiek aangeschreven, omdat we via social media en onze website hebben aangegeven dat ook niet-leden welkom zijn. Ook hebben we met de Vlaamse Boekhistorische Vereniging afgesproken dat we elkaars activiteiten verspreiden onder onze leden.

Voor de online excursies heeft de NBV dankzij het zoekwerk van co-voorzitter Andrea Reyes Elizondo handige draagbare apparatuur (een webcam, een doccam, een microfoon en een lamp) aangeschaft, waarmee we door het land gingen langs de verschillende instellingen. Eerst maakten we gebruik van Crowdcast, maar omdat daarbij alleen de sprekers in beeld waren en de leden onzichtbaar hebben we uiteindelijk gekozen voor Zoom.

De online excursies die in deze periode waren:

10 oktober 2020 : *Inleiding op de Bibliotheek van de Tweede Kamer* door Alex Alsemgeest, locatie: Bibliotheek van de Tweede Kamer (host/interviewer: Andrea Reyes Elizondo en Katell Lavéant)

13 november 2020 : *Handschriften uit Harderwijk* door Suzan Folkerts, locatie: Athenaeumbibliotheek Deventer (host: Andrea Reyes Elizondo)

11 december 2020 : *Boeken in verandering: lezerssporen, toe-eigening en identiteit in zestiende-eeuwse bijbels* door Renske Hoff, locatie: Universiteitsbibliotheek Utrecht (hosts: Andrea Reyes Elizondo en Katell Lavéant)

25 februari 2021: *'Goed gebonden doch vergulding griezelig': De sprekende commentaren van boekbinder B.G. Hilhorst bij zijn tijd- en vakgenoten* door co-voorzitter Herre de Vries, locatie: privé

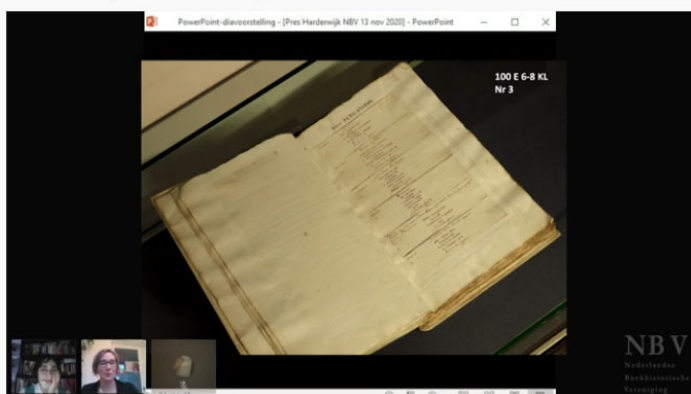
25 maart 2021 : *De ontdekking van de natuur* door Hans Mulder, locatie: Allard Pierson (host: Gwendolyn Verbraak)

28 april 2021 : *De verzamelingen van baron Willem van Westreenen* door Erik Geleijns, locatie: Meermanno (host/presentator: Andrea Reyes Elizondo en Jeroen Vandommele)

De online excursies zijn op ons YouTube-kanaal terug te kijken, zie: <https://www.boekgeschiedenis.nl/de-nbv-op-youtube/>

De Handelingenkamer - De Engelse Mercurius

Handschriften uit Harderwijk - deel 2

Boeken in verandering: lezerssporen, toe-eigening en identiteit in zestiende-eeuwse bijbels.

Algemene ledenvergadering 2020

Ook de ALV op 26 september 2020 was online, via CrowdCast. Conservator Mart van de Wiel had ons voor de ALV graag in het Noord-Hollands Archief ontvangen, als tegenprestatie voor de financiële bijdrage van de NBV aan de totstandkoming van de permanente tentoonstelling die hij maakte over de drukkerij Joh. Enschedé in de Janskerk in Haarlem. Maar vanwege de coronamaatregelen gaf hij ons een digitale presentatie met Powerpoint over de collecties van Koninklijke Joh. Enschedé. Hij vertelde onder meer over de passie van de drukkersfamilie Enschedé om de oorsprong van hun vakgebied te onderzoeken. Een goed beeld van het bedrijf geeft de film die Mart maakte over de tentoonstelling in de Janskerk:

<https://youtu.be/AaVd2TOctDA>. Na afloop van deze interessante presentatie, waarin we veel reproducties van bijzonder materiaal zagen langskomen, sprak Mart de wens uit dat hij ons in de toekomst stukken in het echt kan laten zien en dat hij ons graag eens rondleidt langs de tentoonstelling in de Janskerk.

Voorafgaand aan de presentatie van Mart van de Wiel was het zakelijke gedeelte van de ALV, voorgezeten door Herre de Vries. Onderwerpen die onder meer besproken zijn: de mogelijkheden/beperkingen van het verstrekken van subsidies door de NBV, een andere uitgever van het jaarboek (AUP), aangekondigde contributie-verhoging, presentatie van de resultaten van een enquête onder de leden door bestuurslid Andrea van Leerdam. Het vijf pagina's tellende verslag van de ALV 2020 is rondgestuurd aan de leden.

Toekomstplannen

Er zijn plannen voor verschillende online excursies, die we voorlopige maandelijks laten doorgaan met een stop in de zomer. Zodra er weer fysieke excursies mogelijk zijn, willen we er een online gedeelte aan blijven koppelen.

Verdere toekomstplannen betreffen de organisatie van een summerschool waar jonge boekwetenschappers kunnen leren boeken te catalogiseren en te digitaliseren. Ook willen we een groter platform bieden aan studenten om hun onderzoek te presenteren (bijvoorbeeld via posterpresentaties tijdens onze ALV). Met dat doel hebben we begin 2021 de rubriek *Bookmarked* in het leven geroepen, met gastblogs van studenten over hun onderzoek. Komend jaar gaat het bestuur zich buigen over vernieuwing van de website. Verder willen we – wanneer er geen reisbeperkingen meer zijn – internationale excursies organiseren. We kunnen daarvoor bijvoorbeeld de samenwerking zoeken met de Franse Boekhistorische Vereniging en de Vlaamse Boekhistorische Vereniging.

De volgende ALV staat gepland op 12 juni 2021, online.

Leden

Het ledental van de NBV groeide in de periode 2020-2021 ten opzichte van het jaar daarvoor. De afgelopen vijf jaar ontwikkelde het ledental zich als volgt:

469 in maart 2016
468 in maart 2017
465 in maart 2018
475 in maart 2019
449 in maart 2020
463 in mei 2021

Onder de nieuwe leden zijn relatief veel studenten en promovendi. 11 leden zijn afgelopen jaar uitgeschreven, meestal vanwege overlijden. Enkele van de leden die sinds 2016 geen contributie hebben betaald zullen met toestemming van de ALV stilzwijgend worden geroyeerd zodra we overgaan naar AUP.

We vergroten onze naamsbekendheid via social media, de NBV-discussielijst en de NBV-website (www.boekgeschiedenis.nl). De Facebook-pagina van de NBV wordt gevolgd door 914 personen. De NBV-discussielijst telt 251 leden. Na overleg met Marieke van Delft, die de NBV-discussielijst beheert, willen we deze vooral gaan gebruiken voor (onderzoeks-)vragen waarbij een interactie tussen de leden wordt gestimuleerd. De Nieuwsbrief zal zich blijven richten op aankondigingen van boekhistorische activiteiten en publicaties en ander nieuws,

Bestuurssamenstelling

Het bestuur bestond in de verslagperiode uit: Andrea Reyes Elizondo en Herre de Vries (gezamenlijk voorzitterschap; bestuursleden resp. sinds 2016 en sinds 2017), Annette Knol (studentenbestuurslid sinds november 2020) Katell Lavéant, (bestuurslid sinds 2019), Andrea van Leerdam (bestuurslid sinds 2018), Arnold Lubbers, (penningmeester, bestuurslid sinds 2014), Irene van Renswoude (bestuurslid sinds 2019), Irene Schrier (bestuurslid sinds 2015), Jeroen Vandommele (bestuurslid sinds 2019), Gwendolyn Verbraak (secretaris, bestuurslid sinds juni 2018).

Tijdens de ALV namen we afscheid van bestuurslid Arnold Lubbers, die 6 jaar met toewijding en zorgvuldigheid de taak van penningmeester op zich heeft genomen. Hij heeft fantastisch werk verricht om de administratie nog beter op orde te krijgen. Herre gaat als interim penningmeester fungeren en Arnold blijft op de achtergrond als vraagbaak beschikbaar. Er is een oproep gedaan onder de leden voor een nieuwe penningmeester.

Annette Knol vervult sinds november 2020 de nieuwe functie van studentenbestuurslid. We zijn erg blij dat zij het bestuur versterkt en met enthousiasme de maandelijkse NBV-Nieuwsbrief

coördineert die sinds januari 2021 wordt verstuurd. Ook heeft ze ervoor gezorgd dat enkele studenten blogs hebben geschreven voor de nieuwe rubriek op de website *Bookmarked*.

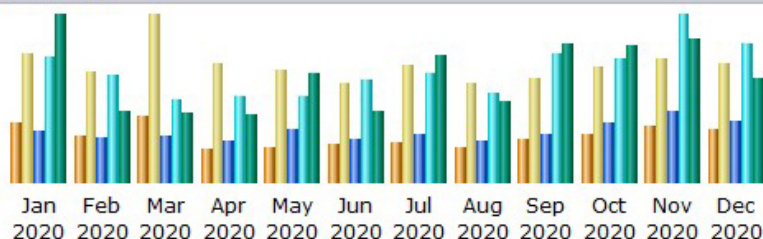
Enquête onder NBV-leden over informatievoorziening

In augustus-september 2020 vroegen we onze leden via een online enquête hoe ze het liefst geïnformeerd willen worden over de NBV en over boekhistorische activiteiten in het algemeen. 114 personen vulden de enquête in. Hieruit kwam naar voren dat er grote belangstelling bestond voor een maandelijkse nieuwsbrief, en voor een levendiger website met meer actualiteiten en inhoudelijke informatie (bv verslagen, lezingen). Ook kregen we suggesties voor onderwerpen voor volgende (online) excursies, en er werden veel complimenten gegeven voor het Jaarboek. De resultaten van de enquête hebben we onder andere al vertaald in de komst van de maandelijkse nieuwsbrief, het Youtube-kanaal en de rubriek *Bookmarked*. Ook bij de aankomende herziening van onze website zullen we de suggesties van de leden ter harte nemen.

Website, sociale media en nieuwsbrief

De website is ons digitale medium dat het meest wordt bezocht. In 2020 waren er 13.742 unieke bezoekers; van januari tot april 2021 waren er 6.055 (zie tabellen).

Monthly history

Month	Unique visitors	Number of visits	Pages	Hits	Bandwidth
Jan 2020	1,468	3,174	8,514	21,143	819.87 MB
Feb 2020	1,144	2,723	7,608	17,998	353.09 MB
Mar 2020	1,612	4,117	7,876	14,021	344.10 MB
Apr 2020	845	2,948	7,021	14,377	329.23 MB
May 2020	885	2,753	8,802	14,644	530.53 MB
Jun 2020	917	2,444	7,285	17,392	352.20 MB
Jul 2020	986	2,911	8,266	18,373	620.23 MB
Aug 2020	906	2,463	7,013	15,034	396.92 MB
Sep 2020	1,075	2,562	8,289	21,532	674.77 MB
Oct 2020	1,196	2,881	10,077	20,692	669.62 MB
Nov 2020	1,411	3,062	12,013	28,066	710.54 MB
Dec 2020	1,297	2,933	10,294	23,217	510.40 MB
Total	13,742	34,971	103,058	226,489	6.16 GB

Monthly history

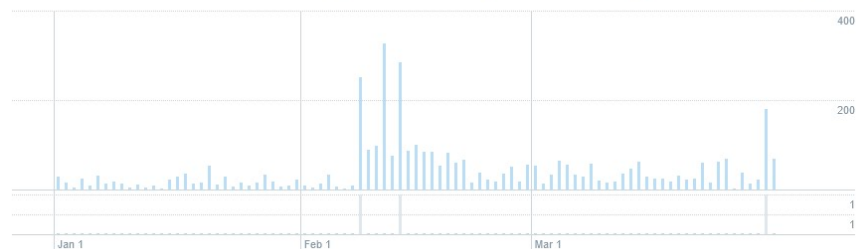
Month	Unique visitors	Number of visits	Pages	Hits	Bandwidth
Jan 2021	1,024	2,182	9,489	21,323	465.43 MB
Feb 2021	1,185	2,561	9,755	24,582	446.91 MB
Mar 2021	1,782	2,960	17,314	43,924	922.25 MB
Apr 2021	1,249	2,373	10,788	28,753	622.14 MB
May 2021	815	1,166	4,646	12,875	264.82 MB
Jun 2021	0	0	0	0	0
Jul 2021	0	0	0	0	0
Aug 2021	0	0	0	0	0
Sep 2021	0	0	0	0	0
Oct 2021	0	0	0	0	0
Nov 2021	0	0	0	0	0
Dec 2021	0	0	0	0	0
Total	6,055	11,242	51,992	131,457	2.66 GB

Naast de website is de NBV actief op Facebook, LinkedIn, Twitter en YouTube. Van deze kanalen zien we op Facebook de meeste interactie met onze 914 volgers. Op LinkedIn hebben we 217volgers.

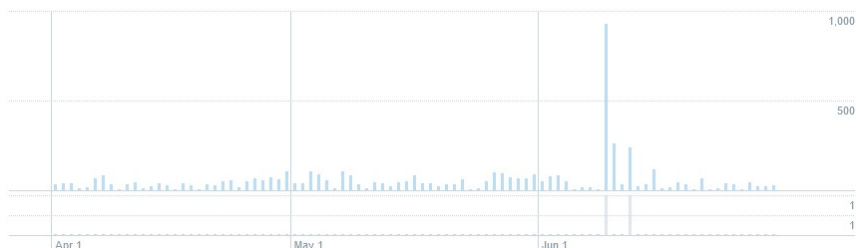
Op Twitter volgen we 511 accounts en hebben we 588 volgers. Het Twitter-account @NbvBoekhist is minder actief dan het Facebook-account maar heeft toch hoge aantallen weergaven (het aantal keren dat gebruikers een tweet zien):

januari – maart 2020

U hebt met uw Tweets **3,848 weergaven** verdiend gedurende deze periode van **91 dagen**

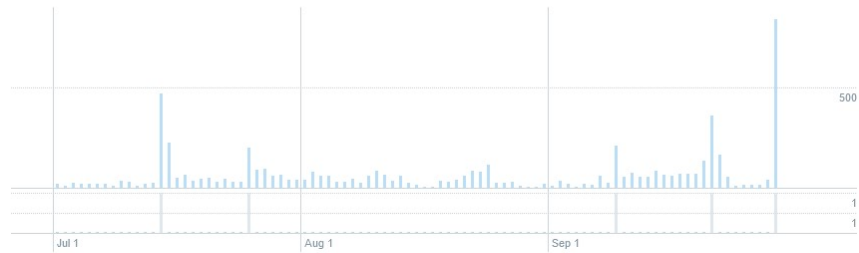
U hebt met uw Tweets **5,121 weergaven** verdiend gedurende deze periode van **91 dagen**

april - juni 2020

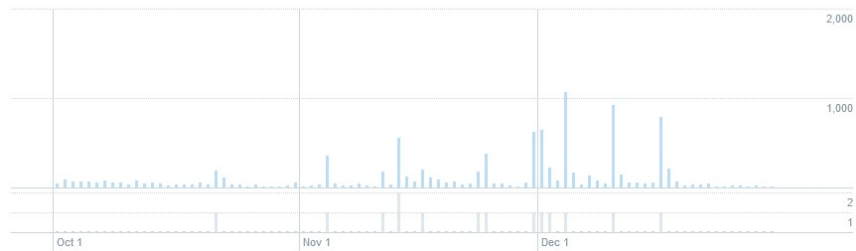
juli - september 2020

U hebt met uw Tweets **5,934 weergaven** verdiend gedurende deze periode van **91 dagen**

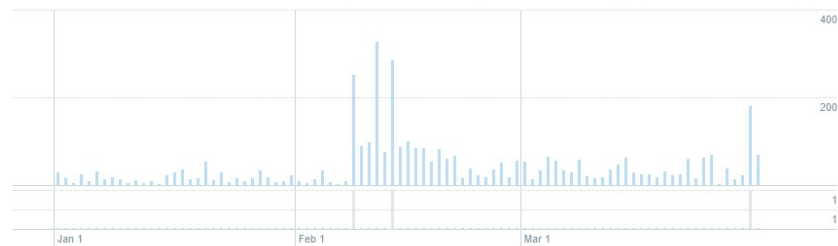

oktober - december 2020

U hebt met uw Tweets **10,105 weergaven** verdiend gedurende deze periode van **91 dagen**

U hebt met uw Tweets **3,848 weergaven** verdiend gedurende deze periode van **91 dagen**

januari – maart 2021

In september 2020 hebben we ons YouTube-kanaal gelanceerd om onze online sessies aan een breder publiek aan te bieden. Er staan momenteel 3 sessies op met meerdere video's: De Handelingenkamer met Alex Alsemgeest, Handschriften uit Harderwijk met Suzan Folkerts en Boeken in verandering met Renske Hoff.

Sinds januari 2021 versturen we maandelijks een nieuwsbrief naar onze leden. Gemiddeld wordt die nieuwsbrief door 60-70% van de ontvangers geopend. Tussen de 20-30% van de leden klikt op de verschillende links die in de nieuwsbrief zijn opgenomen, die bijvoorbeeld verwijzen naar interessante lezingen of rubrieken op de website van de NBV. Populaire rubrieken, waar veel op wordt geklikt, zijn *Bookmarked* en *De Boekenmolen*. Ook veel lezers komen via de nieuwsbrief terecht op het YouTube-kanaal. Het is leuk om te zien dat niet alleen mensen in Nederland de nieuwsbrief lezen, maar bijvoorbeeld ook in de Verenigde Staten en in België.

Bestuursoverleg

Het bestuur van de NBV kwam in de verslagperiode 9 keer voor overleg online bijeen, namelijk in 2020 op 11 mei, 29 juni, 7 september, 21 september, 9 november, 7 december en in 2021 op 25 januari, 15 maart en 3 mei. Voor de zomer 2021 organiseert het bestuur een heidag, fysiek ergens buiten.

*Gwendolyn Verbraak, secretaris NBV
Amsterdam, 29 mei 2021*

Resultatenrekening 2020 - Nederlandse Boekhistorische Vereniging

	Uitkomst 2020	Begroot 2020
<i>Inkomsten</i>		
Contributie ¹	€ 11.738,50	€ 12.500,00
Bijdrage Maatschappij der Letterkunde ²	€ 1.500,00	€ 1.500,00
Rente ³	€ 0,00	€ 0,00
Achterstallige contributie ⁴	€ 654,50	€ 0,00
Nabestelling Jaarboeken	€ 110,00	€ 0,00
Onttrekking Reserves Boekhistorische Activiteiten ⁵	-€ 2.360,69	€ 1.975,00
	€ 11.642,31	€ 15.975,00
<i>Uitgaven</i>		
Drukkosten jaarboek	€ 9.020,77	€ 9.000,00
Redactiekosten ⁶	€ 0,00	€ 250,00
Bureaunkosten ⁷	€ 464,12	€ 900,00
Website ⁸	€ 272,25	€ 275,00
Ledenwerving ⁹	€ 0,00	€ 500,00
Ledenacties ¹⁰	€ 0,00	€ 500,00
Jaarvergadering ¹¹	€ 19,60	€ 2.000,00
Bert van Selmlezing	€ 250,00	€ 250,00
Contributie Tiele Stichting ¹²	€ 500,00	€ 500,00
Voorjaarsactiviteit ¹³	€ 0,00	€ 400,00
Najaarsactiviteit ¹⁴	€ 136,28	€ 400,00
Diverse Boekhistorische activiteiten ¹⁵	€ 979,29	€ 1.000,00
Resultaat	€ 11.642,31	€ 15.975,00

Toelichting bij de Resultatenrekening 2020

¹ Hoewel er een aanzienlijk bedrag aan contributie is geïnd, is de NBV er helaas niet in geslaagd om alle leden tijdig te laten betalen: 50 leden (47 reguliere en 3 studentleden) van de 446 niet. Van feb tot april 2021 hebben we drie herinneringsrondes gedaan, resultaat op 16-5-2021: 19 reguliere leden en 1 studentlid hebben alsnog betaald (€539,-) en 28 reguliere en 2 studentleden nog niet betaald.

² Dit is de reguliere jaarlijkse bijdrage van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde.

³ Dalende rente leidt tot lage renteinkomsten. In de begrotingen is deze post daarom op €0,- gesteld.

⁴ Door inzet van penningmeester en secretaris is achterstallige contributie geïnd over 2017, 2018 en 2019.

En tussen februari en begin april 2021 is voor die jaren plus 2020 een drietal herinneringsrondes gedaan.

Daardoor zijn nog 37 betalingen binnengekomen over de jaren 2017-2020.

⁵ Als gevolg van het gevolgde financieel beleid maar vooral als gevolg van de coronapandemie die tot minder fysieke activiteiten leidde, heeft de NBV haar reserves weten aan te vullen.

⁶ Dat er geen redactiekosten zijn gedeclareerd is het gevolg van de coronapandemie.

⁷ De bureaunkosten bestaan uit de kosten van de zakelijke rekening, een etentje aansluitend op de heidag van redactie en bestuur in februari en de kosten voor het beheer van onze mailinglist.

⁸ In 2020 zijn geen bijzondere kosten gemaakt t.b.v de website. Kleine aanpassingen vielen binnen het begrote bedrag.

⁹ In 2020 heeft de NBV geen financiële middelen ingezet voor ledenwerving.

¹⁰ In 2020 heeft de NBV geen financiële middelen ingezet voor ledenacties.

¹¹ Dit betreft alleen de attentie voor spreker Mart van der Wiel. De kosten voor de jaarvergadering werden reeds in 2018 voldaan in de vorm van onze sponsorbijdrage aan het Museum Joh. Enschedé.

¹² In 2020 is de reguliere jaarlijkse contributie betaald.

¹³ De kosten voor de voorjaarsexcursie bestaan uit tegemoetkomingen voor rondleiders/sprekers. Deze is komen te vervallen als gevolg van de coronapandemie.

¹⁴ De kosten voor de najaarsexcursie bestaan uit tegemoetkomingen voor rondleiders/sprekers. In dit geval betreft dat de sprekers van de online-sessies.

¹⁵ De NBV heeft een bijdrage geleverd aan de afscheidsbundel van Otto Lankhorst. Tevens zijn ten behoeve van de online-excursies benodigheden (camera, statief, ringlamp e.d.) aangeschaft. Dit was een investering t.b.v. onze voortdurende online-activiteiten.

Balans 2020 - Nederlandse Boekhistorische Vereniging

Activa	31-12-2020	31-12-2019
<u>Saldi</u>		
Girorekening ING ¹	€ 5.431,32	€ 3.070,41
Spaarrekening ING ²	€ 0,00	€ 0,22
Roparcorekening ³	€ 13.001,47	€ 13.001,47
<u>Voorraad Jaarboeken</u>		
Jaarboeken 2017 (56 -> ?) ⁴	€ 0,00	€ 392,00
Jaarboeken 2018 (46 -> ?) ⁵	€ 322,00	€ 460,00
Jaarboeken 2019 (46? -> ?) ⁶	€ 460,00	€ 460,00
Jaarboeken 2020 (50?) ⁷	€ 500,00	€ 0,00
<u>Debiteuren</u>		
Lidmaatschap 2017 (468 leden) ⁸	€ 0,00	€ 500,50
Lidmaatschap 2018 (465 leden) ^{9*}	€ 726,00	€ 1.331,00
Lidmaatschap 2019 (475 leden) ^{10*}	€ 1.386,00	€ 3.580,50
Lidmaatschap 2020 (449 leden) ¹¹	€ 1.457,50	€ 0,00
Totaal	€ 23.284,29	€ 22.796,10
Passiva		
<u>Crediteuren</u>		
Openstaande rekeningen ¹²	€ 764,88	€ 345,10
Eigen vermogen	€ 9.519,41	€ 12.451,00
Voorziening boekhistorische Activiteiten ¹³	€ 13.000,00	€ 10.000,00
Totaal	€ 23.284,29	€ 22.796,10

Toelichting bij de Balans 2019

¹ De stand van de ING Girorekening was eind 2020 hoger dan eind 2019 ten gevolge van een afname in kosten vanwege het wegvallen van activiteiten door de coronapandemie en de overgang op online-activiteiten.

² De financiële middelen op de ING spaarrekening waren volledig benut ten behoeve van activiteiten van de NBV in 2019. Het restantbedrag betreft de in 2018 ontvangen rente en dat is overgemaakt naar de lopende rekening.

³ De financiële reserves blijven afgestemd op de jaarlijkse inkomsten in een regulier jaar en als zodanig hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

⁴ De voorraad Jaarboeken van de afgelopen drie kalenderjaren worden onder de Activa geschaard. De Jaarboeken van de afgelopen twee jaar vertegenwoordigen de waarde van € 10,00 per exemplaar. De Jaarboeken van drie jaar geleden vertegenwoordigen de waarde van € 7,00 per exemplaar. De Jaarboeken van vier jaar geleden (2017) zijn afgeschreven. Hoewel ze in dezen geen waarde vertegenwoordigen, blijven ze in beheer van de NBV.

⁵ In 2020 zijn er, omdat het vanwege de COVID-19 maatregelen momenteel niet mogelijk is om de actuele voorraad te controleren, een onbekend aantal Jaarboeken van 2018 verkocht/verstuurd.

⁶ In 2020 zijn er, omdat het vanwege de COVID-19 maatregelen momenteel niet mogelijk is om de actuele voorraad te controleren, een onbekend aantal Jaarboeken van 2019 verkocht/verstuurd.

⁷ Het is vanwege de COVID-19 maatregelen momenteel niet mogelijk om de actuele voorraad te controleren.

Er resteren daarom een onbekend aantal Jaarboeken van 2020 in het beheer van de NBV.

⁸ De achterstallige contributie van 2017 wordt als oninbaar beschouwd en derhalve afgeschreven.

⁹ In 2020 is nog € 280,50 aan achterstallige contributie uit 2018 geïnd. 23 reguliere leden, 1 studentlid en 2 instituutleden hebben de contributie voor 2018 nog niet voldaan in 2020. Dit is ongeveer 5% van het totale ledenbestand. De secretaris en penningmeester beogen dit in 2021 alsnog te innen, stand 16-5-2021: 4 leden hebben alsnog betaald (€110,-), dus 19 reguliere leden, 2 instituutleden en 1 studentlid hebben

nog niet betaald.

* De bedragen die in 2020 zijn geïnd voor contributies voor de jaren 2018 en 2019 zijn lager dan het verschil tussen de desbetreffende posten crediteuren 31-12-2021 en 31-12-2020. Deze discrepantie is te verklaren doordat een aantal leden tussentijds is geroyeerd of het lidmaatschap heeft beëindigd.

¹⁰ In 2020 is nog €528,- aan achterstallige contributie uit 2019 geïnd. 45 reguliere leden, 3 instituutsliden en 2 studentleden hebben de contributie voor 2019 in 2020 niet voldaan. Dit is ongeveer 10% van het totale ledenbestand. De secretaris en penningmeester beogen dit in 2021 alsnog te innen, stand 16-5-2021: 14 reguliere leden hebben alsnog betaald (€385,-), dus 31 reguliere, 3 instituutsliden en 2 studentleden hebben nog niet betaald.

¹¹ 47 reguliere leden, 3 studentleden en 3 instellingen hebben de contributie voor 2020 nog niet voldaan (stand 31-12-2020). Dit is ongeveer 12% van het totale ledenbestand. De secretaris en penningmeester beogen dit in 2021 alsnog te innen, stand 16-5-2021: 19 reguliere leden en 1 studentlid hebben alsnog betaald (€539,-), dus 28 reguliere leden, 3 instituutsliden en 2 studentleden hebben nog niet betaald. Dit is ongeveer 7% van het totale ledenbestand.

¹² Het bedrag bestaat uit de periodieke kosten voor het onderhoud van de website, declaraties in 2021 ingediend met betrekking tot activiteiten uit 2020 en de bijdrage aan de afscheidsbundel van Paul Hoftijzer.

¹³ De post Voorziening boekhistorische activiteiten voorziet in een financiële reserve, zodanig dat mocht onverhoopt de NBV een jaar géén inkomsten genieten, zij dan alsnog aan haar primaire taken kan voldoen: het laten drukken van een Jaarboek en het organiseren van activiteiten voor de leden.

Begroting 2022 - Nederlandse Boekhistorische Vereniging

	2022	*2021*
<i>Inkomsten</i>		
Contributie ¹	€ 12.000,00	€ 12.500,00
Extra contributie door verhoging contributiegelden ²	€ 3.725,00	€ 0,00
Bijdrage Maatschappij der Letterkunde ³	€ 1.500,00	€ 1.500,00
Rente ⁴	€ 0,00	€ 0,00
Onttrekking Reserves Boekhistorische Activiteiten ⁵	€ 0,00	€ 1.975,00
Totaal	€ 17.225,00	€ 15.975,00
<i>Uitgaven</i>		
Drukkosten jaarboek, verzending ⁶	€ 12.000,00	€ 9.000,00
Redactiekosten	€ 0,00	€ 250,00
Bureaunkosten + va. 2021 ook redactiekosten	€ 900,00	€ 900,00
Website	€ 275,00	€ 275,00
Ledenwerving	€ 500,00	€ 500,00
Ledenacties	€ 0,00	€ 500,00
Jaarvergadering	€ 1.500,00	€ 2.000,00
Bert van Selmlezing	€ 250,00	€ 250,00
Contributie Tiele Stichting	€ 500,00	€ 500,00
Voorjaarsactiviteit	€ 400,00	€ 400,00
Najaarsactiviteit	€ 400,00	€ 400,00
Diverse Boekhistorische activiteiten	€ 500,00	€ 1.000,00
Totaal	€ 17.225,00	€ 15.975,00

Toelichting bij de Begroting 2022

¹ In 2020 werd €11.783,- aan contributie opgehaald. In 2019 was dit €10.539,50. De begrote €12.500,- is daarmee bij de huidige contributiebedragen structureel aan de hoge kant geweest en voor 2022 naar beneden bijgesteld.

² Dit bedrag vertegenwoordigt het gat dat we in de begroting moeten dichten als gevolg van de gestegen kosten.

Sinds 2010 is de contributie niet meer verhoogd, de verzending van het jaarboek kan niet langer voor rekening van de KB en zit vanaf dit jaar in ons contract met uitgeverij AUP. Het daardoor ontstane gat van bijna

€ 4.000,- willen we dichten door een contributieverhoging: reguliere leden naar €35,-;

studentlidmaatschap: €17,50; instituutslidmaatschap €45,-; lidmaatschap voor leven: €700,-; donateurschap: €140,-

³ Sinds enkele jaren krijgen we geen vaste bijdrage meer, maar moeten we die jaarlijks aanvragen. In 2020 kregen we dit bedrag. Dat is vorig jaar ook in de begroting voor 2021 opgenomen en zal opnieuw aangevraagd worden. Het is echter met deze jaarlijkse aanvraag een onzekere inkomstenpost geworden.

⁴ Gezien de lage rente-stand is de begroting voor deze post nu structureel nihil. De penningmeester stelt voor deze voortaan te verwijderen.

⁵ Deze post is op nul gesteld. Vorig jaar werd hierover voor de begroting van 2021 al het volgende geschreven:

Aangezien er naar verwachting in 2020 minder inkomsten dan uitgaven te verwachten zijn, zal de NBV zich moeten beraden op inkomsten uit andere bronnen of nadrukkelijker inzetten op het werven van nieuwe leden. Door kosten te drukken hoeven de reserves naar verwachting weinig aangesproken te worden. In 2019 zijn op die manier de reserves aangevuld. Idealiter wordt deze post niet benut.

⁶ De post bevat de kosten voor de productie en druk door de nieuwe uitgeverij AUP, die ook de verzending omdat dat niet langer mogelijk is via de KB. De overeenkomst met AUP komt apart aan bod tijdens de ALV.